

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ В СІЛЬСЬКОМУ БУДІВНИЦТВІ

І. А. Ажаман, кандидат економічних наук

Одеська державна академія будівництва та архітектури

В статті визначається актуальність дослідження розвитку екологічного аудиту в промисловому і цивільному будівництві в сільській місцевості. Досліджено міжнародну практику застосування стандартів, направлених на забезпечення екологічності будівельних матеріалів, споруд – систему екологічного менеджменту BS 7750. Визначено екологічні стандарти до будівельної діяльності, що застосовуються в Російській Федерації. Запропонована модель екологічного аудиту розвитку промислового та цивільного будівництва в сільській місцевості України.

Ключові слова: екологічний аудит, суб'єкт аудиту, об'єкт аудиту, промислове і цивільне будівництво, сільська місцевість, стандарт, модель.

Розвиток будівництва в сільській місцевості України виступає інструментом підвищення рівня соціально-культурних умов життя мешканців села, благоустрою сільських територій, а також посилення виробничо-збутового потенціалу підприємств аграрної галузі. Процес будівництва споруд в сільській місцевості повинен здійснюватися у відповідності до чинного законодавства, державних галузевих стандартів. З розвитком інтеграційних процесів, прагненням України стати рівноправним членом європейської спільноти особливого значення набуває питання врахування міжнародних вимог і стандартів до сучасних споруд, а також організація будівельної діяльності на засадах екологічного менеджменту на рівні підприємства, галузі, регіону, країни в цілому. Все це потребує формування та впровадження системи екологічного аудиту в сільському будівництві.

Теоретичні аспекти екологічного аудиту як невід'ємної складової екологічного менеджменту досліджували О. Ю. Дроздова, Р. Р. Кулик, С. М. Літвак, В. А. Лукьянин, О. Л. Михайлюк, Н. В. Пахомова, В. Ф. Семенова, Т. В. Сергеева, А. Н. Чумак, В. Я. Шевчук, Г. Г. Шматков та інші. Проте в сільському будівництві питання розвитку екологічного аудиту з наукових та прикладних позицій залишаються невирішеними.

© Ажаман І. А., 2014

Виходячи з викладеного, метою дослідження є визначення напрямів розвитку екологічного аудиту та формування пропозицій щодо його впровадження в промислове і цивільне будівництво в сільській місцевості.

Згідно із законом України «Про екологічний аудит», останній є документально оформленою системою, незалежним процесом оцінювання об'єкта екологічного аудиту, що включає збирання і об'єктивне оцінювання доказів для встановлення відповідності визначених видів діяльності, заходів, умов, системи екологічного управління та інформації з цих питань вимогам законодавства України про охорону навколишнього природного середовища та іншим критеріям екологічного аудиту [1].

Такий процес оцінювання в сільському будівництві має проводитися згідно з діючими державними і галузевими стандартами. Водночас, активні інтеграційні процеси України щодо ЄС та світової спільноти потребують забезпечення відповідності будівельного процесу, продукції будівельної діяльності світовим стандартам і вимогам щодо збереження природного середовища.

В міжнародній практиці діє ряд стандартів, спрямованих на забезпечення екологічності будівельних матеріалів, споруд тощо. Так, стандарт у галузі систем екологічного менеджменту BS 7750 (Specification for Environmental Management System) 1992 р. містить рекомендації зі створення ефективної системи екологічного менеджменту та його екологічного аудиту. В даному стандарті наводяться стадії розробки та впровадження системи екологічного менеджменту, що включають: попереднє ознайомлення із ситуацією; розробку заяви про екологічну політику; визначення структури розподілу зобов'язань і відповідальності в системі екологічного менеджменту; оцінку ступеня впливу підприємства на навколишнє природне середовище; розроблення екологічних цілей і завдань; визначення тих стадій виробництва, процесів і видів діяльності, реалізованих підприємством, які можуть впливати на довколишнє середовище; розробку програми екологічного менеджменту; розробку і випуск детальної інструкції, яка дозволяла б аудиторі системи екологічного менеджменту визначити, що дана

система функціонує нормально; встановлення системи реєстрації всіх екологічно значимих подій; аудит [2, с. 46].

У стандартах BS 7750 екологічний аудит розуміється як систематична оцінка, метою якої є визначення ступеню узгодженості функціонування системи екологічного менеджменту із запланованими цілями і завданнями, її ефективності і відповідності вимогам екологічної політики.

В 2008 р. був прийнятий рамковий стандарт в області відповідальних поставок будівельних матеріалів BES 6001 розроблений британською компанією BRE Global Ltd, що отримала світову популярність саме завдяки створенню системи оцінки об'єктів нерухомості BREEAM. Це стандарт в галузі охорони навколишнього середовища та сталого розвитку, що описує аспекти управління організацією, менеджменту ланцюжка поставок, а також екологічні та соціальні фактори, які повинні враховуватися при виборі та сертифікації відповідальних постачальників будівельних матеріалів [3].

В даному напрямку перспективним є досвід Російської Федерації, де прийняті і діють стандарти Національного об'єднання будівельників СТО НОСТРОЙ «Правила і порядок рейтингової оцінки відповідності об'єктів нерухомості стандартам стійкості середовища проживання («зеленого будівництва») [4] і некомерційного партнерства «Центр екологічної сертифікації – Зелені стандарти», «Правила функціонування системи добровільної сертифікації об'єктів нерухомості – «Зелені стандарти» [5]. В рамках системи добровільної оцінки відповідності НОСТРОЙ діють також «Правила і порядок сертифікації підприємств промисловості будівельних матеріалів на відповідність параметрам найкращих доступних технологій» [6].

Здобутки світового екологічного аудиту доцільно використовувати в процесі розвитку сільського будівництва. За допомогою інструментарію екологічного аудита проводитиметься оцінка і аналіз екологічно-економічної діяльності суб'єктів господарювання в процесі зведення споруд, а також стану оточуючого природного середовища, вплив об'єктів будівництва на екологічну ситуацію на території. За результатами такої оцінки визначаються шляхи удосконалення діяльності суб'єктів

господарської діяльності щодо мінімізації негативного впливу об'єктів будівництва на природне середовище.

Модель екологічного аудиту розвитку промислового та цивільного будівництва в сільській місцевості представлена на рисунку.

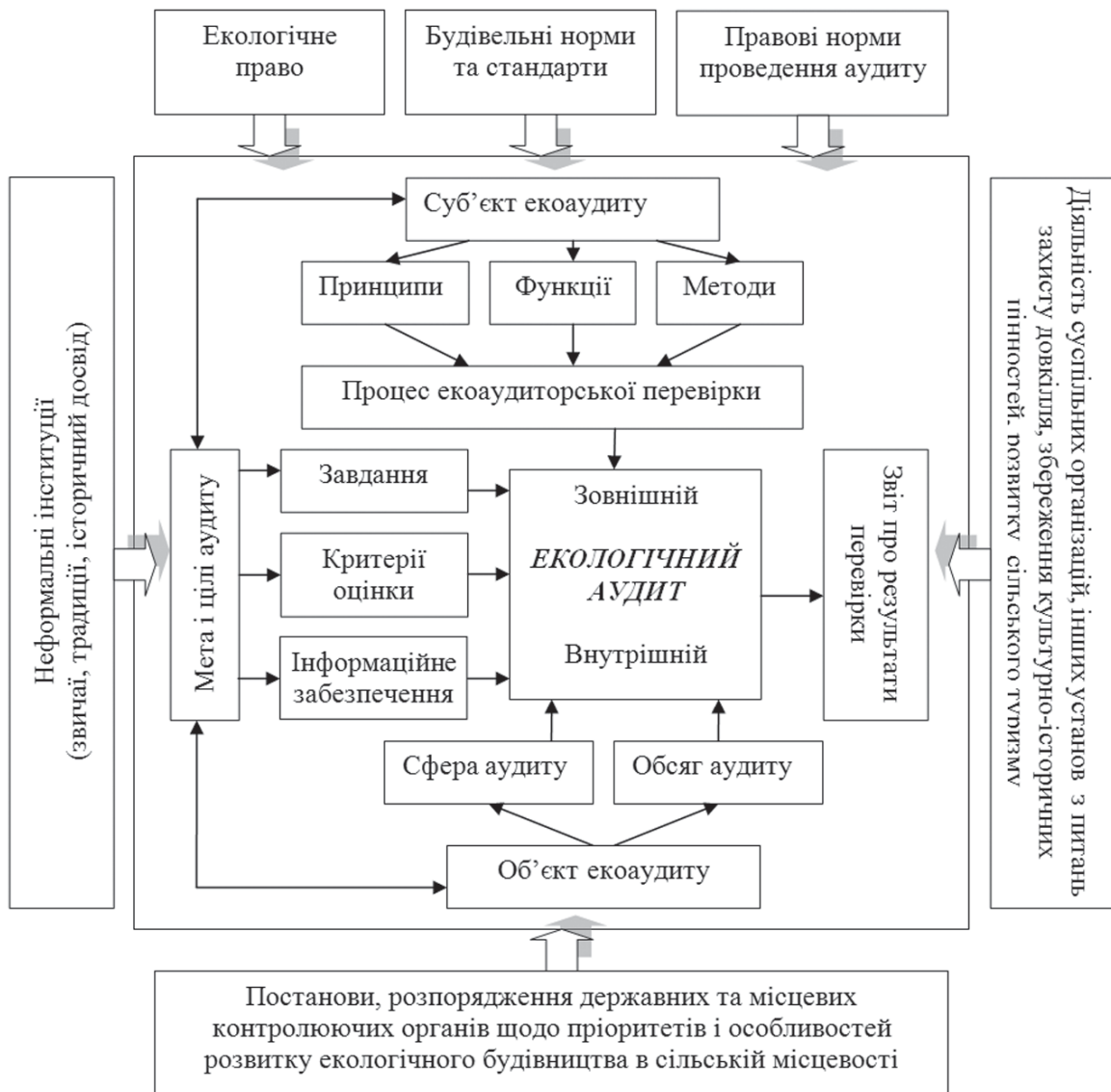

Рис. Модель екологічного аудиту розвитку промислового та цивільного будівництва в сільській місцевості*

*Джерело – пропозиції автора

Згідно з представленою моделлю, екологічний аудит розвитку будівництва пропонується здійснювати з урахуванням умов та обмеження зовнішнього природного довкілля. Така

діяльність повинна здійснюватися в межах екологічного права, правових норм проведення аудиту, а також галузевих будівельних норм і стандартів. На регіональному рівні особливості використання екологічного аудиту розвитку будівництв визначатимуть постанови, розпорядження державних органів управління та місцевого самоврядування щодо пріоритетів і особливостей розвитку екологічного будівництва в сільській місцевості.

Екологічний аудит розвитку будівництва на селі (може бути внутрішнім та зовнішнім) передбачатиме: перевірку дотримання екологічних стандартів та нормативів в процесі зведення будівель цивільного та промислового призначення; обґрунтування екологічної стратегії розвитку будівництва в сільській місцевості регіону; профілактику та зменшення негативного впливу споруд (як в процесі їх зведення, так і експлуатації) на оточуюче середовище та людину.

Суб'єктами внутрішнього аудиту – тобто стороною, що ініціює аудит – виступають безпосередньо забудовники – замовники будівель і споруд промислового і цивільного призначення, які зацікавлені в дотриманні природоохоронного законодавства, несуть власну відповідальність за нанесення шкоди оточуючому середовищу та дбають про сталий розвиток сільської території. Такі замовники можуть проводити аудит самостійно або користуватися послугами спеціалізованих аудиторських фірм, що мають право надавати послуги в сфері екологічного менеджменту. Суб'єктами зовнішнього аудиту можуть виступати державні органи влади та місцевого самоврядування, ініціативні групи сільських мешканців, представники об'єднань господарюючих суб'єктів в сільській місцевості, які мають право та достатню компетентність оцінки відповідності будівельної продукції нормам екологічного права.

Об'єктами екологічного аудиту розвитку будівництва в сільській місцевості є процес зведення будівель і споруд, проекти будівництва, нові або реконструйовані будівлі, юридичні та фізичні особи, які здійснюють або планують зведення

об'єктів в сільській місцевості, особи, які виконують технологічні операції зі зведення об'єктів на селі, а також рішення органів влади та місцевого самоврядування, фінансових, інвестиційних установ, інших суб'єктів, що пов'язані з розвитком будівництва в сільській місцевості щодо їх відповідності чинному екологічному законодавству.

Узагальнюючи проведені дослідження, відзначимо, що процес екологічного аудиту з розвитку будівництва на селі повинен здійснюватися з врахуванням сучасних державних і міжнародних вимог щодо збереження природного середовища. В міжнародній практиці діє ряд стандартів, спрямованих на забезпечення екологічності будівельних матеріалів і споруд – BS 7750, які містить рекомендації зі створення ефективної системи екологічного менеджменту і аудиту. В області відповідальних поставок будівельних матеріалів діє стандарт BES 6001. Практичний досвід з питань екологічного аудиту передбачає використання моделі екологічного аудиту щодо розвитку промислового і цивільного будівництва в сільській місцевості. Подальші дослідження планується проводити в напрямку розробки програм розвитку будівництва на селі певних регіонів на принципах екологічного менеджменту та використання стандартів екологічного аудиту.

Список використаних джерел:

1. Про екологічний аудит : Закон України від 24.06.2004 р., № 1862-IV. Електронний ресурс. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1862-15>
2. Крылова Г. Д. Основы стандартизации, сертификации, метрологии : учеб. / Г. Д. Крылова. — М. : Аудит, 1998. — 460 с.
3. BES 6001:2009. Responsible Sourcing of Construction Products (Ответственный выбор поставщиков и производителей строительных материалов). [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://14000.ru/projects/energy-efficiency/BES6001.pdf>
4. Правила и порядок рейтинговой оценки соответствия объектов недвижимости стандартам устойчивости среды обитания («зеленого строительства»), СТО НОСТРОЙ. Регистрационный номер DS.NOS — 14.1 — 2012. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://cert-nostroy.ru/public/ns_bdocs/6_pdf.pdf
5. Правила функционирования системы добровольной сертификации объектов недвижимости — «Зеленые стандарты». Версия 2.0. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.greenstand.ru/i/ndocs/15/pravila.pdf>
6. Правила и порядок сертификации предприятий промышленности строительных материалов по параметрам наилучших доступных технологий. Регистрационный номер DS.NOS — 16.0 — 2012. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://cert-nostroy.ru/public/ns_bdocs/112_pdf.pdf

И. А. Ажаман. Развитие экологического аудита в сельском строительстве.

В статье определяется актуальность исследования развития экологического аудита в промышленном и гражданском строительстве в сельской местности. Исследована международная практика применения стандартов, направленных на обеспечение экологичности строительных материалов, сооружений – система экологического менеджмента BS 7750. Определены экологические стандарты к строительной деятельности, применяемые в Российской Федерации. Предложена модель экологического аудита развития промышленного и гражданского строительства в сельской местности Украины.

I. Azhaman. Development of environmental auditing in rural building.

In the article the relevance of the study of environmental auditing development in industrial and civil building in rural areas was determined. The practice of international standards aimed at ensuring ecological compatibility of building materials and constructions – the Environmental Management System BS 7750 was investigated. The environmental standards for construction activities used in the Russian Federation were defined. The model environmental auditing of industrial and civil building in rural areas of Ukraine was proposed.